

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in urednik:

Andrej Žumer,

nadučitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 13.

Ljubljana, 1. mal. srpana 1892.

XXXII. leto.

Vsebina. Iz deželnege zboru kranjskega. — Lj. Stiasny — Kamnik: Podobice v abecedniku. — J. Marn: Knjiga Slovenska. — Književnost. — Naši dopisi: Iz Velikih Poljan. — Iz Črnomlja. — Iz ljubljanske okolice. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica upravnštva.

Iz deželnege zboru kranjskega.

Poslanec Žitnik: Ker je ura že pozna in visoka zbornica utrujena, dovoljeno mi bode, da izpregovorim samo par kratkih besed. Nočem, da bi se kdaj reklo, da se ni nihče oglasil in celó tak ne, ki se sam prišteva tistemu faktorju, o katerem se je danes tu govorilo.

Predno pa preidem do tega, moram omenjati, da sem in ostanem prijatelj učiteljstvu v obče in da bodem pri vsaki priliki z veseljem glasoval za zboljšanje njihovega gmotnega stanja, kadar bodo to dopuščali deželni dohodki. V tem se strinjam z vsemi gospodi poslanci, ki so pred menoj govorili.

Ali nekaj družega je, kar si hočem debelo zapisati za ušesa, to namreč, da je gospod s te strani, častiti gospod zastopnik kmetjskih občin kamniškega okraja, izrekel, da je sad naše ljudske šole nepovoljen in da naša šola ni vredna sedanjih velikih žrtev.

Nečem danes soditi, ali je ta trditev opravičena ali ne, konstatiram samo te besede v dokaz, da je gospod predgovornik sam prepričan o tem in je sedaj tisto trdil, kar sem jaz nedavno govoril na nekem shodu, da namreč uspeh sedanje šole ni tolik, kakor bi se smelo pričakovati po žrtvah, katere doprinaša dežela, da vzlic ogromnim troškom za šolstvo sedanja šola ne rodi zaželenega sadu. In vendar so mi v nekem listu vsled one moje popolnem opravičene trditve predbacivali, da sem nasprotnik šole.

Jaz sem bil vedno in ostanem teh mislij, da za šolo velja stari rek: „non multa sed multum“.

Pa to mi ni bilo povod, da sem si izprosil besede, temveč nekaj družega, česar je omenil častiti gospod zastopnik kmetjskih občin kamniškega okraja. Hvaležen sem mu iz srca, da je to tako fino povedal in ne razžaljivim glasom. Dejal je,

da je učiteljstvo važen faktor v boju za obstanek našega naroda in to tembolj važen, ker neki faktor postavlja narodno idejo na drugo mesto. Vsi, ki se bavite s politiko, ne dvomite, kdo je ta drugi faktor, da so to „brezdomovinci“, duhovniki, ki so vrgli narodno idejo v koš in o katerih se pravi, da se za narodne težnje nič ne brigajo itd.

To je nekaka insinuacija, proti kateri moram kot duhovnik — in gotovo govorim iz srca vsem svojim ožjim tovarišem, ki niso tu navzoči — odločno ugovarjati (Povše: Istina je! Hribar: Ste vi duhovnik?) Duhovnik je bil in ostane naroden, če pa pravite, da postavlja narodnost na drugo mesto, vprašam Vas, — ali naj postavi katoliško idejo na zadnje mesto?

Dobro poznam razmere in reči smem, da je ravno duhovnik največji dobrotnik svojega naroda, da ravno on ima največ prilike, širiti pravo omiko, pravi napredek med narodom. On nosi takorekoč srce narodovo v svojih rokah, on najbolje pozna njegovo gorjé, on ga obiskuje na postelji bolezni, on deli ž njim žalost in veselje. In kot tak naj bi bil brez narodnega čuta, brez narodne ideje?

S ponosom se prištevam onemu faktorju, ki po mojem prepričanju največ stori za pravi napredek našega naroda. Dober duhovnik blaži priprostemu ljudstvu srca, on mu vsaja v srce blažilne ideje, on ga opominja na Boga, na večno plačilo in kazen, in tako zabranjuje, da se ne širijo zločinstva itd. Kaj je narod brez Boga? Zrel za vislice, in tacega si gotovo ne želim.

In če rečete, da duhovnik stavi narodno idejo na drugo mesto, je to čista resnica. Duhovnik je po svojem stanu in poklicu dolžan, staviti vero, to je, katoliško idejo na prvo mesto. Tudi gospodu predgovorniku je kot notarju v prvi vrsti merodajen zakon, naj pride k njemu Nemeč ali Slovenec.

Sicer pa ne vem, odkod se izvaja ta neutemeljena trditev, da je katoliška ideja v nasprotju z narodno idejo. (Dr. Tavčar kliče: Dr. Mahnič.) Gotovo bi žalil vsacega izmed Vas, ko bi Vas hotel učiti, kaj je katoliška ideja. Ta ideja daje vsaki narodnosti svojo pravico in tudi slovenski ni in ne bode kratila svetih pravic.

Saj to dokazuje ravno slovenska duhovščina. Opozarjam častito gospodo le na našo družbo sv. Mohorja, na katero smemo z vso pravico biti ponosni. Listi slovenski in tudi „Slov. Narod“ z vso pravico naglašajo velikanski pomen tega narodnega društva za pravo krščansko izomiko našega naroda. Gotovo nikomur ne hodi na um, da ta naša vrla družba širi nemško idejo. Nočem kratiti zaslug tudi drugih faktorjev v tem oziru, ali ravno duhovščina naša je, ki vsako leto in pri vsaki priliki nagovarja ljudstvo, naj pristopi k tej družbi.

To je pa jasen dokaz, da ima duhovščina srce za narod, za narodno idejo. In poglejte imenik članov „Matiče Slovenske“ in družbe sv. Cirila in Metoda, tudi tukaj nismo zadnji.

Ponavljam torej, da nikdar ne pride čas, ko bi mogla in hotela katera še tako visoka oseba duhovščini prepovedati gojiti narodno idejo (Dr. Tavčar: Dobro! Dobro!), kjer koli je to potrebno in umestno. Zato globoko užaljen odločno zavračam vsako sramotilno sumničenje, češ, da smo „brezdomovinci“. (Živahno odobravanje na levici. — Dr. vitez Bleiweis: Facta loquuntur!)

Poslanec Klun končno odgovarja poslancu Kersniku, češ, da bi se od njega ne bil nadejal takih besed, kakeršne bi pričakoval od najradikalnejšega poslanca. Slovenska duhovščina je bila in ostane narodna, kajti „stara garda umrje, a se ne uda“. (Dobro-klici na levi.)

S tem je bila končana dolga debata in sprejet proračun normalno-šolskega zaklada.